

Klinische traumabehandeling bij ouderen

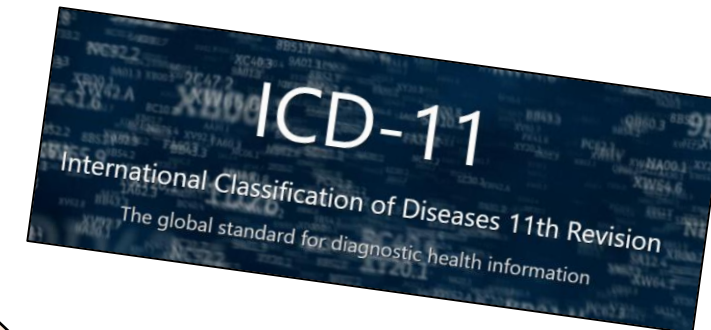
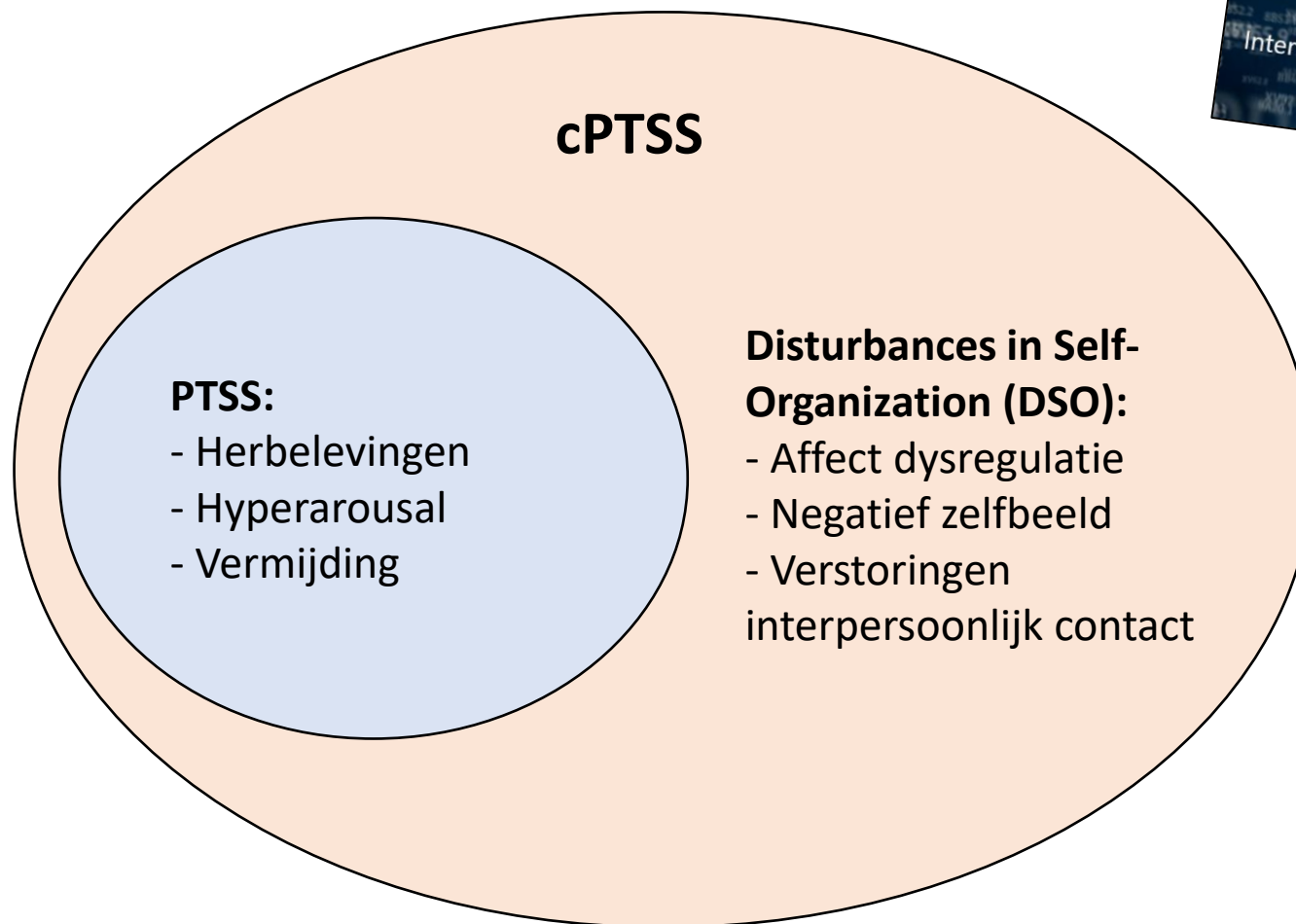
Kelly Brandts

Klinisch Psycholoog/Promovenda

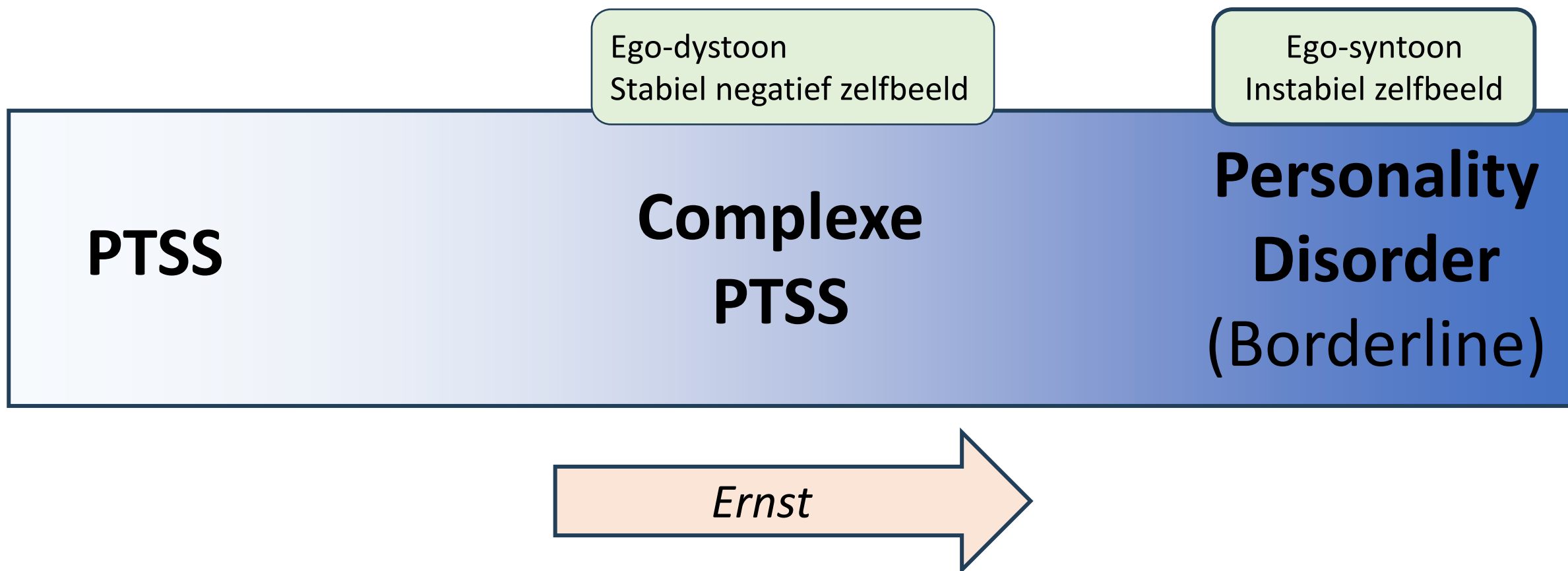
Topklinisch Centrum voor Ouderen met Persoonlijkheidsstoornissen Mondriaan

7-11-2025

Complexe PTSS

Continuüm van traumagerelateerde stoornissen

Complexe PTSS bij ouderen

PTSS wordt minder snel herkend bij ouderen dan bij volwassenen

Andere presentatie door:

- Rapporteren van somatische klachten i.p.v. “traditionele” PTSS symptomen?
- Symptomen meer ego-syntoon?
- Minder sprake van herbelevingen/flashbacks door succesvolle vermijding?

Aanwijzingen voor aanpassen behandeling (o.b.v. onderzoek bij volwassenen)

- Reguliere traumabehandeling slechts gedeeltelijk effectief voor DSO-symptomen.
- Verdere optimalisatie voor behandeling van cPTSS nodig.
- Eerste resultaten: Intensieve traumabehandeling mogelijk effectief.
- Combineren van traumabehandeling met interventies uit behandelingen voor persoonlijkheidsproblematiek (bijv. Schematherapie) mogelijk beter effect.

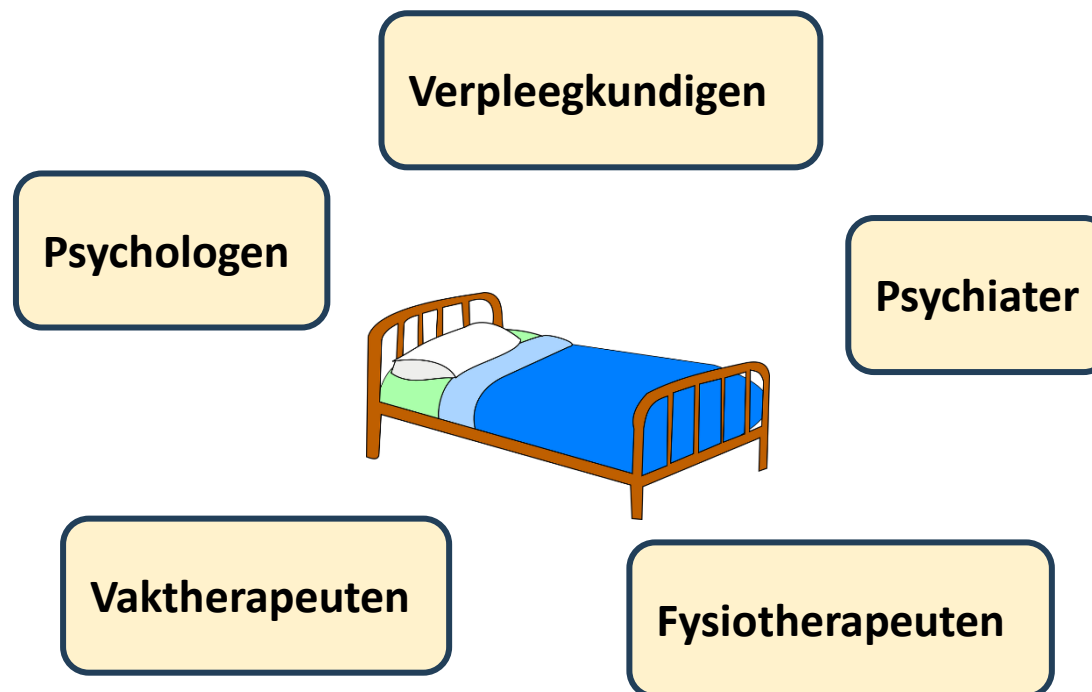
(Top)Klinische traumabehandeling

Gericht op:

- Vroegkindelijke en/of langdurige traumatisering
- Sprake van Complexe PTSS

Specifieke kenmerken:

- Therapist rotation
- Meer mogelijkheden exposure
- Samen oefenen emotieregulatie
- Holding
- Observatie verpleging (directe feedback behandelaren)

ITACO onderzoek

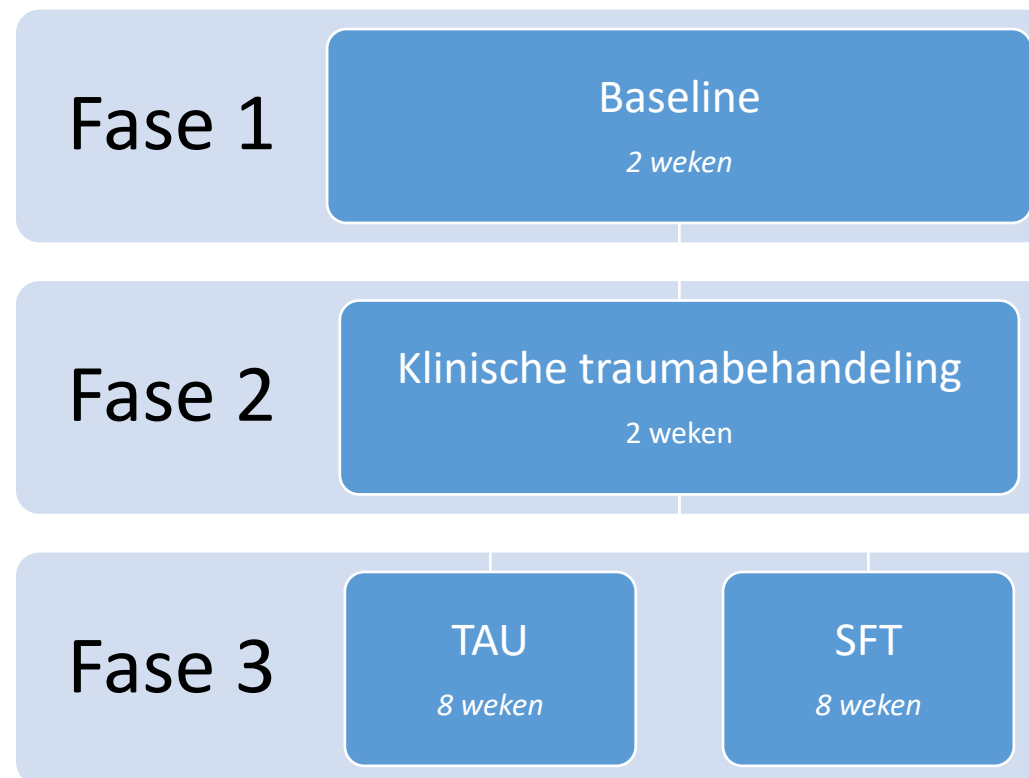
K. Brandts, E. Gielkens, S. Bouwmeester, G. Rossi, S. Sobczak & B. van Alphen

Doel:

1. Evalueren effect klinische traumabehandeling bij ouderen met cPTSS
2. *Evalueren effect aanvullende persoonsgerichte interventie (SFT)*

Methode:

Single Case Experimental Design (SCED)

ITACO onderzoek

K. Brandts, E. Gielkens, S. Bouwmeester, G. Rossi, S. Sobczak & B. van Alphen

Ik ben niets

Geloofwaardigheid:

Helemaal niet mee eens Helemaal mee eens

Ik ben goed zoals ik ben

Geloofwaardigheid:

Helemaal niet mee eens Helemaal mee eens

Achtergrond

- Klachten sinds 1992: o.a. gespannen, somber, verdrietig, eenzaam, waardeloos en dom voelen, flashbacks, hyperalertheid.
- Diagnose: Depressie. Meer recent: vermijdende Persoonlijkheidsstoornis.
- Eerdere behandeling (door de jaren heen): ongespecificeerde gesprekstherapie en farmacotherapie voor depressie. Geen eerdere traumabehandeling.
- Trauma's:
 - Emotionele verwaarlozing en misbruik kindertijd
 - 13-38 jaar oud: seksueel misbruik oom
 - Later: emotioneel misbruik door ex-partner

Conclusie actueel:

Complexe PTSS

Behandeladvies:

Klinische Intensieve traumabehandeling

Visual Analogue Scale (VAS)

Negatieve cognities

- NC 1: Ik ben een klein, lelijk, dik mormel
- NC 2: Ik ben niet belangrijk
- NC 3: Ik ben schuldig

Positieve cognities

- PC 1: Ik ben oké
- PC 2: Ik heb gedaan wat ik kon
- PC 3: Ik ben de moeite waard

PTSD Checklist for DSM-5 (PCL-5)

Korte vragenlijst gericht op PTSS symptomen

Voorlopige resultaten ITACO

(n = 6, patiëntinclusie lopend)

Kerncognities (VAS)

Totaal 34 kerncognities:

- 29 significante verandering o.b.v. Tau-U
- 31 significante effect size (Cohen's d tussen 0,37 en -23,6)
- Randomisatietest voor alle kerncognities significant

Geloofwaardigheid:

- Negatieve cognities
- Positieve cognities

Voorlopige resultaten ITACO

(n = 6, patiëntinclusie lopend)

PCL-5

- Significante reductie voor 5 van de 6 patiënten.
- Verschilscore 15 tot 42 punten.

ITQ

- Remissie PTSS 3 van 6 patiënten
- Andere drie patiënten forse afname.

CAPS-5

- Remissie PTSS 4 van 6 patiënten (CAPS-5 totaal < 12).
- Andere twee patiënten forse afname.

SCID-5-P

- Alle patiënten afname in aantal persoonlijkheidstrekken
- 1 van 3 patiënten geen sprake meer van persoonlijkheidsstoornis

(Top)Klinische traumabehandeling

Wanneer inzetten?

- Ambulante traumabehandeling onvoldoende effect
- Veel/langdurige traumatisering
- Nood aan extra holding
- Ongeschikte thuissituatie

Contra-indicaties

- Twijfel bij patiënt
- Somatiek op de voorgrond
- Cognitieve stoornissen
- Excessief gebruik van verdovende middelen (inclusief medicatie)
- Recente medicatieswitch (waarbij nog niet stabiel effect is bereikt)

Take home message:

**Klinische intensieve traumabehandeling bij
ouderen: haalbaar en effectief!**

Referenties

- Ford, J. D., & Courtois, C. A. (2021). Complex PTSD and borderline personality disorder. *Borderline Personality Disorder and Emotion Dysregulation*, 8(16). DOI: <https://doi.org/10.1186/s40479-021-00155-9>
- GGZ standaarden. (2020). Zorgstandaard Psychotrauma- en stressorgerelateerde stoornissen. Retrieved from <https://www.ggzstandaarden.nl/zorgstandaarden/psychotrauma-en-stressorgerelateerde-stoornissen>.
- Gielkens, E., Vink, M., Sobczak, S., Rosowsky, E., & Van Alphen, B. (2018). EMDR in Older Adults With Posttraumatic Stress Disorder. *Journal of EMDR Practice and Research*, 12(3), 132-141. DOI: <http://dx.doi.org/10.1891/1933-3196.12.3.132>
- Giourou, E., Skokou, M., Andrew, S.P., Alexopoulou, K., Gourzis, P., & Jelastopulu, E. (2018). Complex posttraumatic stress disorder: The need to consolidate a distinct clinical syndrome or to reevaluate features of psychiatric disorders following interpersonal trauma? *World Journal of Psychiatry*, 8(1), 12-19. DOI: [10.5498/wjp.v8.i1.12](https://doi.org/10.5498/wjp.v8.i1.12)
- Karatzias, T., Bohus, M., Shevlin, M., Hyland, P., Bisson, J.I., Roberts, N.P., & Cloitre, M. (2023). Is it possible to differentiate ICD-11 complex PTSD from symptoms of borderline personality disorder? *World Psychiatry*, 22, 484.
- Karatzias, T., Murphy, P., Cloitre, M., Bisson, J., Roberts, N., Shevlin, M., Hyland, P., Maercker, A., Ben-Ezra, M., Coventry, P., Mason-Roberts, S., Bradley, A., & Hutton, P. (2019). Psychological interventions for ICD-11 complex PTSD symptoms: systematic review and meta-analysis. *Psychological Medicine*, 1-15. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0033291719000436>
- Slotema, C.W., Wilhelmus, B., Arends, L.R., & Franken, I.H.A. (2020). Psychotherapy for posttraumatic stress disorder in patients with borderline personality disorder: a systematic review and meta-analysis of its efficacy and safety. *European Journal of Psychotraumatology*, 11, 1796188. DOI: <https://doi.org/10.1080/20008198.2020.1796188>
- Van Minnen, A., Hendriks, L., De Kleine, R., Hendriks, G., Verhagen, M., & De Jongh, A. (2018). Therapist rotation: a novel approach for implementation of trauma-focused treatment in post-traumatic stress disorder, *European Journal of Psychotraumatology*, 9(1). DOI: [10.1080/20008198.2018.1492836](https://doi.org/10.1080/20008198.2018.1492836)
- Voorendonk, E.M., De Jongh, A., Rozendaal, L., & Van Minnen, A. (2020). Trauma-focused treatment outcome for complex PTSD patients: results of an intensive treatment programme, *European Journal of Psychotraumatology*, 11(1). DOI: [10.1080/20008198.2020.1783955](https://doi.org/10.1080/20008198.2020.1783955)
- World Health Organization. (2018). The ICD-11 for mortality and morbidity statistics. Retrieved from <https://icd.who.int/browse11/l-m/en>